

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Isagoge Ad Amorem Divinvm

Pennequin, Pierre

Antverpiae, 1661

11. Quomodo amor sanctus lectione spirituali nutriatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47132)

rum præmium, ut veniat ad fruendum æternitate tuâ, de qua a deo doctè scripsit: Amen, Amen. Denique quod expenderat in hunc modum pronuntiabat; responderem ipse ita, vel tali ratione &c. tum vero subdebat: At quid est hoc quod ego inutilis tua creatura cogito, præ illo, quod tuos servos Ecclesiæ Doctores edocuit? Ignosce arrogantiam meam gloriæ Angelorum, propter ipsorum Angelorum amorem, qui ævo mensurantur, & ex tua gratia æternitate perfruuntur, qua ego item ex eadem gratia, licet sum peccator, perfruar. Amen, Amen. Idem à quibusdam de Societate nostra Theologiæ studiosis usurpatum scribit P. Alvarez de Paz.

17. Quod Socios nominat Petrus Faber
 P. Petrus Faber Primus è S. Ignatii sociis dum juniores de Societate nostra alloqueretur, sæpè beatos illos deprædicabat, quod scopum in quem studendo collimarent, ante oculos propositum haberent, majorem scilicet Dei gloriam, cum plerisque mortalium literis insudantium hoc beneficium à Deo concessum non esset: beatiores tamen meo judicio evaderent si sibi Valentiam oriundum illum Patrem imitandum aliquo modo existimarent, & utroque animæ brachio inter studia ad perfectum Dei amorem, & cum Deo intimam conjunctionem emitterentur: inde magis sa-

perent studiorum labores, & voluntas ab amoris igne vix recedens assiduitate & contentione in percipiendis scientiis, de sancto & divino ardore nihil, aut parum remitteret.

CAPUT XI.

Quomodo Amor Sanctus lectione spirituali nutriatur.

Zenonem Stoicum dicere solitum accepimus, eum qui doctus vellet evadere, cum mortuis consuetudinem habere, hoc est in eorum legendis monumentis frequentem esse oportere: pari modo dicendum puto cum, qui Amore sancto vult incallescere, in iis libris perlegendis, quos amor divinus flammis suis insperfit, operam, studiumque ponere debere: si enim ex obscænis voluminibus erumpunt impuri igniculi, qui adolescentum animos miserè incendunt, si ex lectione Homeri Alexandrum bellicus ardor invasit; cur non elaboratæ opæ Spiritus sancti paginæ ad inflammandos sancto igne mortales tantumdem possint? Tantum virium hujusmodi lectioni quantum meditationi tribuunt sancti Patres: S. Ephrem duo esse ubera dixit, quibus lac devotionis in hominum mentes, hujus vitæ de-

1. Liber pius affectus monet in legente quos continet.

2. Lectio & meditatio duo ubera

curfu Spiritus sanctus infundit: B. Jordanus Ordinis S. Dominici Generalis cibo & potioni comparat, quæ socianda sunt, ut congruum animæ alimentum subministrant. In eandem sententiam abit S. Isidorus, dum dicit; nos orando Deum alloqui, legendo verò nos à Deo compellari. Hinc est quòd sicut in ea commendanda sancti Patres & viri sanctimoniam celebres, plurimum opera posuere, ita in illa usurpandi atque frequentanda fuerunt assidui. S. Dominicus & S. Thomas de Aquino, Collationes SS. Patrum à Cassiano scriptis mandatas legebant diligenter: S. P. Ignatius libellum de imitatione Christi, ut libellorum florem versabat perstudiosè: B. Franciscus Sales totos annos duo de viginti libellum, qui pugna spiritualis inscribitur, secum tulit in sacculo: Joannes Gerson Cancellarius Parisiensis duos S. Bonaventuræ tractatus, compendium scilicet Theologiæ & itinerarium totis triginta annis legit, ac relegit, veritatum, quæ in illis continentur sapore velut semper renascente delectatus. Joannes Ximenes è societate nostra frater Coadjutor Catharinæ Senensis Epistolas & librum alterum vitam Christi continentem annos complures volvit, ac revoluit magnâ animi voluptate simul, & fructu: alte-

rum ego è fratribus nostris familiariter dum viveret, novi singulari probitatis virum, qui annos triginta & plures in legendo Stella de contemptu mundi transegit, eumque cum ad calcem pervenisset, semper repetiit, rogatusque, cur alium non sumeret, respondit, quia semper sapit.

Sed omnium librorum apex est scriptura sacra, ex qua viri Apostolici, & Doctores sanctimoniam illustres, & quibus animum pascere alimenta cælestia, & quos in vulgus spargerent Amoris sancti & cæterarum virtutum igniculos, assidue hausere; hunc in finem Basilius, Nazianzenus, Chrysostomus in solitudine se prius abdidere: hunc à conversione sua S. Augustinus trivit, & excussit diligentissimè, atque in illis esse, quæ mille annos præstantissima ingenia exercerent & alerent existimavit: hunc Theologiæ Mysticæ fontem appellant S. Dionysius: Sanctus verò Gregorius Theodoro scribens: Quid est, inquit, sacra Scriptura, nisi quædam epistola omnipotentis Dei ad suam creaturam? S. Bernardus eam in loca solitaria secedens evolvebat, & ruminans sibi & aliis pabula congerebat: S. Bonifacius Germaniæ Apostolus secum in peregrinationibus suis, quæ multæ fuerunt, eam deferrebat, quæque quidem ad martyrium

3.
Scriptura
sacra pro
ma sic le
ctio,
Ep. ad Vr.
lu. j. om.

rium procedens dimittere voluit: illa erat S. Dominici, & S. Vincentij in missionibus Apostolicis primaria sarcina: at verò S. Edmundus noctes integras in ea pervolvenda transigebat, & cum semel oppressus somno ardentis candle curam agere non posset, cæque ferè consumptâ extremo lumine in librum decidisset, innoxia permansit, & ne literulam quidem corruptit. S. Carolus Borromæus eam paradysum suum appellavit, ajebatque alio se horto ad spatium præter sacram Scripturam non egere: neque solum hoc cælesti volumine apud Ecclesiæ Doctores, aut viros dignitate aut sanctitate præclaros in pretio fuit. Alphonso Aragoni ita in deliciis fuisse dicitur, ut illud decies quater cum interpretibus evolverit, & S. Chrysostomus populares suos ad S. Pauli Epistolas legendas excitavit, ac inter famineum sexum S. Cæcilia Evangelium secum tulerit: plerasque etiam nobiles faminas utrumque testamentum familiare habuisse ex S. Hieronymi Epistolis discimus. Ut merito S. Gregorius præfatione in libros morales de sacra Scripturâ dixerit: *Divinus sermo sacra Scriptura est fluvius plane, & alius, in quo & agnus ambulet, & Elephas natet.*

Ergo ad leges Amoris sancti lectionem si velis instituere, ne

temere aut fortuito librum aliquem arripias, sed supplex ad Deum accede, & instanter roga, ut eum ille tibi assignet, inspiretque quem tibi maximè profuturum novit, eumque quocum animæ suæ negotia communicas, in consilium adhibe: ne sis ex illis, qui librum, quem offendunt legunt, & ubi curiositati alimentum inveniunt, ibi hærent, ac tempore parum utiliter consumpto, non Deo, sed amori proprio in collegendis aliquot novæ scientiæ paleis fecerunt satis: non promovet, inquit Damianus spiritum, hujusmodi lectio; & periculosè laborat, qui hoc morbo vi-tiatus est.

Secundò ne lectionem ordiaris, nisi priùs lumen de celo evocaris, atque indignum te qui in arcanorum caelestium cognitionem admitraris, humiliter sis professus; memor prolata à Christo sententiæ, *Confiteor tibi Pater, Domine cali & terra, quia abscondisti ea à sapientibus, & prudentibus, & revelasti parvulis; ita Pater, quoniam sic placitum est ante te.*

S. Antonius hanc puritatem animæ, & integritatem, quæ præfertim in hac animi demissione, rectaque intentione consistit mirabilem vim habere, ad regum sublimium futurarumque cognitionem acquirendam ajebat, ut etiam hac in parte qui id observat,

4. Aliorum librorum sit delectus consulto Deo.

In Speculo Monachorum.

5. Lectionis pete lumen à Deo.

3. Athanasii in ejus vita.

dæmo-

dæmones intelligentiâ sit superaturus: quin etiam, si Philoni credimus, in animo solem quendam intelligibilem consequetur, vel potius, quod magis optandum, amorem quendam omni expectationi superiorem, si B. Rogerio assentimur.

Is aliquando coram aliquot è fratribus de transformatione in Deum tam ardentem verba fecit, atque unum ex illis ita succendit, ut jamjam præ nimio æstu animam exspiraturus videretur, sudoreque madens Rogerium inclamaret, disputationem abrumperet, si se salvum vellet, ac tertio quidem id rogavit, antequam vir sanctus attenderet: rogavit deinde illum, is qui tantos animi motus ex ejus verbis hauserat, unde sermones ejus tantam vim acciperent. Frater mi, inquit Rogerius, cum in principio cujuslibet operis homo cor ad Deum levat, atque ejus gloriam spectat unicè, nihil de suo quærens, Deum semper adiutorem experietur, & cum alter quæreret; quomodo ista cordis elevatio esset facienda: respondit: Quando v.g. vis librum aliquem aperire, animo sursum erecto cum humilitate debes dicere: Hic vilis homuncio, Domine Deus, & tuæ majestatis servus indignus, ecce vult hunc librum evolvere, ut de thesauris tuis aliquid cognoscat; digneris fores

illi recludere, ut ex hac lectione per cognitionem gradum faciat ad tui amorem: da illi tantum amoris, quantum intelligentiæ; imò etiam amplius; non enim Domine Deus, te cognoscere desidero, nisi ut te amem; qui hoc modo, filimi, se ad legendum accinxerit, continuo Deum inveniet.

Tertio, ubi in vestibulo its 6. constitisti, & tam bonum fructuosum Multum lectionis fundamentum jecisti, lege non multa. tum fausto pede in adita ingredi, & tertium sancti Amoris monitum observa: quod vel Ethnici observarunt. Ajunt, inquit in Epistolis Plinius, multum legendum esse non multa: & Quintilianus: Optimis, inquit, est acquiescendum, & multam magis, quam multorum lectione firmanda mens, & ducendus est color: hinc Isidorus eandem sententiam secundo in animo retractari jubet, memoriæ stabilienam gratiam: quin & sanctus Ephrem tertio repetendam dicit: & Paladius Silvanum laudibus effert; quod septies eundem versum iteraret, non tam memoriæ, quam gustus excitandi gratiam: quod studiosè factitabat è nostris Joannes Ximenius Conductor, qui cum è familiari libello tres aut quatuor versus perlegisset, dicebat sibi: Expendamus quod legimus, & ruminemur; ovis enim, si non rumi-

raminaret, non pinguesceret. Imitandus etiam nobis hæc in parte Irenæus Abbas, qui cum ad aliquod Monasterium discendi causâ divertisset, ab ejus Prælato ductus ad cellulam, ab eodem libræ, in quo præclara à senibus solitariis res gestæ, eorumque singulares sententiæ continebantur: aperto libro capitulum offendit, quod ad ejus palatum gustumque faciebat; ibi hæsit, & libro complicato sibi dixit: Eò, Irenæe, miseriarum devenisti, in quas demersus fuit is de quo jam legisti; Abbati que librum restituens adjunxit; se satis habere, quod in mores traduceret, ubi illud executioni mandasset, tum ad novum è lectione lumen hauriendum, rediturum.

Monebat propterea suum Eustochium S. Hieronymus, ut magni faceret atque expenderet, quod legendo ad virtutis incrementum conferre existimabat, ac persuaderet sibi sponsum suum verborum istorum, & luminis inde exorientis auctorem esse.

Sanctum Ambrosium, dum ad mensam suam in Episcopo loco patente, quo facilius adiri posset, consideret, librum ante se apertum habuisse legimus, in quem per intervalla oculos conjiceret, haustamque ex illo sententiam ruminando mente pertractaret, alios monens, ut idem facerent,

quo sibi & aliis instruendis documenta congererent: cujus vestigiis instituisse S. Hugonem Lincolnensem Episcopum ferunt; ante cujus oculos, cum in cellula sederet, liber continuo expansus erat: agebat enim lectionem esse homini tempore tranquillo pro deliciis, & divitiis, bellico verò pro telis, & armis; in famè pro calamonia; in languore pro medela: quomodo verò hæc fient, si lecta non retractentur, & ruminentur: Remedia non profunt, aiebat Seneca, nisi immereris.

Atque ex hac attentâ & considerationibus intermissâ lectione, paulatim ad meditando facilitatem assurges, & plus interdum ex illa hauries voluptatis & utilitatis, quam ex arida, aut vaga, & desultoria ob cogitationum instabilitatem meditatione colligeres. Hinc cum animus molestâ cum animi evagationibus pugnâ fatigatus in aliquo puncto intelligentiam figere non potest suadebat B. Franciscus Sales, librum accipere, & ab ejus tranquilla lectione solatium simul, & remedium petere, atque hoc modo tempus meditationis transigere; suadet & B. Teresa, addens se in principio conversionis, eum meditando exercitationibus incumberet, id se cum fructu expertam esse.

Atque hoc plurimorum, qui teneras mentes ad orationem vir-

B b b tutel-

Injmo
vita.

7.
Etiã in-
ter medi-
tandum a-
liqua lege
ad levand-
um tæ-
dium.

L. 5. Epist.
44.

tureſque informant, conſilium eſt, ut dum meditatio male ſucceſſit, reparent Lectione detrimentum; imitenturque hac in parte pupules, qui dum in aliqua mamillarum lacut vellent, non inveniunt, alterum accipiunt, ut damnium reſarciant.

8. Quartum denique Amoris monitum eſt, ut ex lectione aliquis fructus in mores derivetur: Hinc S. Bernardus: de quotidiana lectione, inquit, aliquid quotidie in ventrem memoriae demittendum eſt quod fidelius digeratur, & ſurſum revocatum crebrius ruminetur: atque ut quorundam hominum ventri, deſitorum ait occupationem poſſimum tribus hiſce verbis comprehendendi, *ingerere, digerere, & egerere*, ita merito dixerim, omnis lectionis fructum in illis tribus etiam verſari, poſtremumque quod actionis fructum ex lectione manantem ſignificat, inter primas utilitates merito ponendum. Quis enim neſciat, ait, idem tanto citius aliquem, cum bona legit, quanto citius facit, quod legit? proficere & ſub hac conditione lectione ſuo Lucilio comēdat Seneca, dum ait: Quo minus legas, non te deterreo, dummodo quidquid legeris, ſtatim ad mores referas.

Ep. I.

9. Ceu flare ex arcola,

Quidni etiam adoleſcentulas imitemur; illa in pratum violis reſperſum ingreſſæ, aut in alicu-

jus familiaris amici hortulū magnā florum varietate, & amenitate diſtinctum admiſſæ; eos ex omnibus floſculos colligunt, qui magis arident, inde fertum conſpiciunt, & in brachio ſinuve affixum, diem totum deferunt, ſæpiusque ad nares admovent, ut repititā voluptate perfruatur. Ita ſelectas ſententiās in memoriae ſinum recondere ex Fabri noſtri hortulo nos oportet, quæ non diem, ſed non raro meſes & annos mentes noſtras odore ſuo & occulta virtute ad ſtudium perfectionis excitabunt; quas etiam interdum Angelus Cuſtos iteratō ſuggeret; ut igniculos experientia perquam utiles reſuſcitant: Adagium vetus eſt, non omnes moventur: ſimiliter à ſimilibus, nec omnes ſententiæ eodem in diſverſis facient motus animorum nec uno tempore ſic accedent, uti aliās; pro varia mentium ad cœleſtia capeſſenda diſpoſitione: ut probari in dirigendis ad virtutem mortalibus eorum, conſuetudo non poſſit, qui eadem omnes ſemitā ducere voluit, & quam ſibi utilē libri lectionem, aut meditandi rationem ſunt experti, eā omnes alios tenere voluerit, cum in vitis Patrum legamus duodecim viros ſanctiſſimos, cum quā quiſque viā à Deo duceretur, candidè contuliſſent in medium, nullum eorum eundem ad virtutes

tes tramitē insistere compertum: quam etiam in sanctorum aliorū rebus gestis varietatem Deus à nobis spectari voluit, ut gratiarum ejus distinctionem ac multitudinem suspiceremus, & illi prius tum aliis, qui gratiarum ornamentis ita variegati ut stellæ in firmamento Ecclesie resfulgent, gratularemur. Movet S. Eucherium & ad fugam sæculi lecta ista Pauli sententia: *Præteris figura luminis mundi*; alium ad idem compellit illud S. Stephani effatum concionatoris voce, atque ardore animatum: *Video Cælos apertos*: S. Teresiam dies aliquot sanctis affectibus aluit ille versiculus: *Beatus Vir, quis inmet Dominum*. Aliam ex ejus sanctimonialibus mirabiliter quatuor diebus afficit illud S. Joannis ad Judæos dictum: *Medius vestrum stetit, quem vos nescitis*: Non neminem ad moras omnes, & mundi vincula disrumpenda concitavit, illud S. Pauli Hebræos adhortantis: *Festinare ingredi*; ut hinc discamus ex ejusdē codicis lectione, velut ex Pharastra Spiritus Sancti, quàm varietate Sagittæ ad mortalium corda ferienda depromantur.

CAPUT XII

Quomodo. Amor Sanctus per orationis semitam clientem deducat.

Cum in prima, & secunda hujus Isagoges parte de oratione ex instituto multa dixerim, hic tria potissimum persequar: nimirum Amorem Sanctum frequentis & sinceræ, & simul incensæ orationis parentem existere, nullam disertiozem ad orandum linguam esse, quàm amoris; fructuosioream orationem esse, quæ parum discursus habet & plus habet affectus, præstantissimum verò quæ tota, Amor est.

Apud sanctos Patres Eremi valuerat ea opinio, ut crederent propriæ infirmitatis cognitione, ac indigentiam, & labendi timorem ad diligentem, assiduamque & indefatigabilem orationem ab homine impetrandam supra cetera plurimum habere momenti; humilem, cum sine Deo nihil possit, frequenter ad illum recurrens & cum nec bonum ex se ipso cogitationem formare valent, eam orando ut consequatur cœnti; hinc in ore continuo habere versiculum illum: *Deus in adiutorium meum intende*; indigentem verò etiam ad orationem subsidij causâ

1. Amor est parens orationis.

2. Oratio sit humilis.

